

MEMO

Datum 30 maart 2021

Aan

Kopie aan

Van Paul Kruiper 0572-347665

Onderwerp Verkenning op hoofdlijnen Overijssels Kanaal

Inleiding

Deze memo bevat de toegezegde verkenning op hoofdlijnen over het Overijssels Kanaal, zoals is toegezegd bij de raadsbehandeling van de begroting 2021 in november 2020. Deze verkenning gaat met name over de recreatieve kansen voor het Overijssels kanaal voor zover gelegen in de gemeente Raalte. De verkenning betreft een onderzoek op hoofdlijnen naar wat er de afgelopen 15 jaar aan kansen is benoemd in (beleids)plannen, welke concrete plannen er zijn gemaakt en wat daarvan is gerealiseerd.

Beleidsplannen, visies en rapporten

Voor deze verkenning zijn de volgende documenten geraadpleegd:

- Beleidsplan Recreatie en Toerisme (2008)
 - Landschapsonwikkelingsplan gemeenten Deventer Raalte Olst-Wijhe (2008)
 - Structuurvisie Raalte 2025+ (2012)
 - Bestemmingsplan Buitengebied gemeente Raalte (2012)
 - Salland & de potentie van het kanovaren op de toeristische markt (2013)
 - Rapport Kansen voor het kanaal (2015)
 - Omgevingsvisie 'Horizon gemeente Raalte 2040' (2020)
- In het beleidsplan Recreatie en Toerisme wordt het kanaal benoemd als een recreatieve ontwikkelingsas waarmee een goede verbinding naar Deventer en vice versa tot stand wordt gebracht. De dorpskernen worden zo veel mogelijk ontwikkeld als pleisterplaats.
De gemeente ondersteunt hierin, verbindt en geeft ruimte. Ondernemers zijn degenen die initiatieven starten, zorgen voor werkgelegenheid, recreanten en gasten ontvangen en die uiteindelijk de recreatieve en toeristische sector vorm geven.
 - In het Landschapsonwikkelingsplan wordt het Overijssels Kanaal benoemd als sterke structuur die de beleving van Salland een recreatieve impuls kan geven. Deze structuur vormt een sterke lijn om nieuwe recreatieve ontwikkelingen aan te koppelen.
 - In de structuurvisie Raalte van 2012 wordt ook het Overijssels kanaal als een bijzonder element in het landschap aangeduid. Ook hier wordt gesproken over het ontwikkelen van het kanaal als een recreatieve as die de verbinding tussen Deventer en Raalte moet leggen. Het aanwezige fietspad vormt hiervoor het vertrekpunt. Aangegeven wordt dat de mogelijkheden voor wandelen, ruitersport en kanoën worden verbeterd. Bovendien wordt de gebrekkige relatie van het centrum van Raalte met het Overijssels Kanaal als een gemiste kans ervaren. (Deze structuurvisie is bij de vaststelling van de Omgevingsvisie ingetrokken)
 - Het bestemmingsplan Buitengebied bevat een hoofdstuk Recreatie en Toerisme, maar daarin wordt het kanaal niet specifiek benoemd.

- Het rapport over kanovaren in Salland blijkt dat Salland geen interessant gebied is voor kanovaren. Voor het varen wordt Salland gezien als een kaal, vlak en eenzijdig gebied, wat kortweg gezegd saai is om te bevaren. Hierdoor is er in het gebied weinig te beleven en er zijn tevens weinig bezienswaardigheden langs de routes aanwezig.
- Het rapport Kansen voor het kanaal beperkt zicht tot de bebouwde kom van Raalte. In het onderzoek is samen met bewoners gezocht naar aantrekkelijke invulling van diverse locaties langs het kanaal. Met name de locatie van de MOK werf biedt recreatieve kansen, waarbij gedacht wordt horeca en exposities van kunstenaars.
- De Omgevingsvisie schetst een beeld op hoofdlijnen. Hier wordt het Overijssels kanaal niet specifiek vermeld. In het algemeen staat vermeld dat ingezet wordt op kleinschalige recreatie die aansluit bij andere activiteiten in het buitengebied en waarbij diversiteit in het aanbod wordt gestimuleerd.

Wat is er gerealiseerd om het kanaal te ontwikkelen tot een recreatieve as?

Het kanaal vormt een verbindingssas waarmee een goede verbinding van Raalte naar Deventer en vice versa tot stand wordt gebracht. Vanaf het kanaal zijn via het Fiets- en Wandelnetwerk Salland verbindingen gerealiseerd met de dorpskernen en dagrecreatieve voorzieningen in de omgeving.

- In 2008 is het Fiets(knooppunten)netwerk Salland in gebruik genomen, waarbij de fietspaden langs het hele traject van het Overijssels kanaal zijn opgenomen in het netwerk. Hierdoor is de belangrijke verbinding van het kanaal met de wijde omgeving gerealiseerd. De routes langs het kanaal worden zeer intensief gebruikt door fietsers. De mooie natuur, het water, de fraaie ophaalbruggen en de vele banken in rustplaatsen langs het kanaal maken deze route aantrekkelijk.
- In 2013 is het Wandelnetwerk Salland gerealiseerd. De (wandel)paden langs het kanaal maken daarmee onderdeel uit van wandelrondjes en zijn zo verbonden met de omgeving. Wandelaars zijn veelvuldig te vinden op de routes.
- De Stichting Wandel- en Fietspaden Heeten heeft in de omgeving van Heeten diverse wandelpaden langs het kanaal en verbindingspaden er naar toe aangelegd voor de fietser en wandelaar. Ook heeft de Stichting een trekpunt gerealiseerd.
- Informatieborden op de fietsknooppunten en bij de MOK-werf vertellen het verhaal van het kanaal.
- Het kanaal is een druk bevestigd viswater.

Ondernemersinitiatieven

De grote lijn in de hiervoor vermelde documenten is dat het Overijssels Kanaal benoemd wordt als recreatieve as, die verder ontwikkeld dient te worden, waarbij aangegeven wordt dat de zone langs het kanaal bij uitstek geschikt is voor het realiseren van dagrecreatieve voorzieningen. In de praktijk blijkt echter dat slechts een enkele ondernemer de afgelopen jaren heeft geprobeerd om recreatieve activiteiten op en aan het kanaal te ontwikkelen. Deze initiatieven zijn niet tot realisatie gekomen doordat het voor een aantal ondernemers het moeilijk was om een goed verdienmodel te ontwikkelen of dat benodigde toestemmingen niet werden verkregen om activiteiten op, aan of in het water te realiseren. Waar toestemming van het Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD) nodig is, blijkt dat zij bestuurlijk wel meer inzetten op recreatief gebruik, maar in de praktijk worden veel belemmeringen vanuit wet- en regelgeving ervaren.

Overheid en regelgeving

Het Overijssels Kanaal valt onder de Kader Richtlijn Water (KRW) en het traject Raalte-Deventer zal de komende jaren heringericht worden. Inrichtingsmaatregelen zijn nog niet bekend, maar ecologie en extensief onderhoud zullen ruim aandacht krijgen. Varen op het kanaal kan dan mogelijk schade aanbrengen en verstorend werken voor vogels en vissers. Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD) gaf in 2019 als antwoord op een ondernemersinitiatief dat geen activiteiten worden toegestaan zolang de inrichtingsmaatregelen nog niet bekend zijn, anders komen later de ecologische doelen en waterkwaliteitsdoelen mogelijk in de knel. Deze duidelijkheid komt er pas in 2022.

Wat zijn mogelijke kansen

Recreatie op, aan of in het water:

- WDOD zou samen met initiatiefnemers op zoek kunnen te gaan naar mogelijkheden, ook al is het beleid en de regelgeving op dit moment nog te veel belemmerend. Als het Overijssels Kanaal in de gemeente Raalte in de toekomst de door velen gewenste recreatieve functie voor activiteiten op, in of aan het water moet gaan vervullen, dan dient daarvoor wel de ruimte te worden gegeven in beleid en regels van WDOD.
- Een verkennende studie kan meer duidelijkheid geven over welke recreatieve functies kansrijk zijn.

Recreatie langs het water

- Langs het kanaal zijn recreatieve routestructuren aanwezig waar zeer druk gebruik van wordt gemaakt. Door de komst van de elektrische fiets blijkt bovendien de route langs het kanaal in trek te zijn voor woon-werk fietsverkeer. De huidige recreatieve fietspaden zijn daarvoor niet ontworpen en blijken dan ook weinig comfortabel voor de elektrische fiets. Bovendien zorgt het snelheidsverschil tussen de diverse gebruikers voor onveilige situaties.
- Vanuit de gemeentelijke opgave voor klimaatadaptie zijn er ook kansen voor het kanaal als een zone waar mensen verkoeling kunnen zoeken. Het kanaal heeft nu geen plekken waar je direct aan het water kunt recreëren, zoals bijvoorbeeld een klein strandje waar je lekker met je voeten in het water kunt. Ook zou in de kern van Raalte meer vergroening kunnen worden toegepast. Mogelijkheden voor het beleefbaar maken van het kanaal kunnen nader verkend worden. Tegenwoordig zijn stadsstrandjes erg populair, met name nu de zomers steeds warmer lijken te worden.
- Het opknappen van de MOK werf kan de toeristische waarde van de werf verbeteren.

MOK werf

De MOK werf is één van de laatste restanten uit de begintijd van het Overijssels Kanaal. Daar liggen mogelijk recreatieve kansen. De ligging nabij het centrum is daarbij gunstig en daarmee kan ook de gewenste verbinding tussen het centrum en het kanaal meer invulling krijgen. De huidige gebruiker van de MOK werf heeft veel informatie en beeldmateriaal over de geschiedenis van het kanaal verzameld. Op deze unieke historische plek zou het ‘verhaal van het kanaal’ een mooie basis kunnen vormen voor een attractieve plek voor inwoners en toeristen. Dit past heel goed in de huidige ontwikkeling van ‘interesse in de eigen omgeving’ en haar geschiedenis.

De gemeente is eigenaar van de panden van de MOK werf en de huidige gebruiker heeft aangegeven het gebruik te willen beëindigen. Uit een in 2020 uitgevoerd onderzoek door de Monumentenwacht blijkt dat de onderhoudstoestand van de gebouwen van de MOK werf matig is. De restauratie van de gebouwen vergt een financiële inspanning, waarvoor het benodigde geld nog niet beschikbaar is. Daarvoor zal een raadsbesluit nodig zijn, dat nu in voorbereiding is.

Conclusie

Alhoewel een toeristisch-recreatieve versterking van het Overijssels Kanaal op basis van een aantal beleidsplannen kansrijk kan lijken, is dit in de praktijk lastig. Ondernemersinitiatieven zijn tot nog toe niet gerealiseerd. Slechts een enkele ondernemer heeft de afgelopen jaren geprobeerd om recreatieve activiteiten op en aan het kanaal te ontwikkelen. Deze initiatieven zijn niet tot realisatie gekomen, doordat het voor een aantal ondernemers moeilijk was om een goed verdienmodel te ontwikkelen of dat benodigde toestemmingen niet werden verkregen om activiteiten op, aan of in het water te realiseren. Waterschap Drents Overijsselse Delta (WDOD) wil geen activiteiten toestaan zolang de inrichtingsmaatregelen nog niet bekend zijn, anders komen later de ecologische doelen en waterkwaliteitsdoelen mogelijk in de knel. Deze duidelijkheid komt er pas in 2022.

Vervolg

We willen betrokken worden bij het inrichtingsplan dat door het waterschap WDOD wordt opgesteld op basis van de Kader Richtlijn Water. Hierin zullen we stevig op aandringen dat recreatieve mogelijkheden worden verkend en een plek krijgt in het beleid. De restauratie van de MOK werf is nodig en dit willen we ook gaan

realiseren. In de zomernota komen we hierop terug. De gemeente heeft vanuit het beleidsplan recreatie & toerisme een ondersteunende en verbindende rol om ondernemersinitiatieven verder te brengen. Deze verbindende rol wordt mede ingevuld door Salland Marketing die ondernemers bij initiatieven ondersteund. Mocht er de wens zijn om vanuit de gemeente een meer initiërende en coördinerende rol te nemen, dan vergt dit een forse (financiële) inspanning.